

Posudek bakalářské práce

Školní zralost z hlediska matematiky

Eliška Vrbová
Učitelství pro MŠ

Autorka zvolila téma, které je aktuální z pohledu pedagogů mateřských škol a prvního stupně základních škol, ale i z pohledu rodičovské veřejnosti. Při zpracování využila své zkušenosti z práce učitelky mateřské školy a možnost realizovat alespoň na malém vzorku pedagogický výzkum.

V teoretické části práce jsou vymezeny pojmy školní zralost a školní připravenost z pohledu několika českých autorů. Autorka správně zdůrazňuje komplexnost problematiky a zabývá se různými oblastmi, které je třeba při posuzování školní zralosti sledovat. Jsou to věk dítěte, jeho fyzická, sociálně-emoční a psychická zralost projevující se zralostí centrální nervové soustavy, úrovní řeči, pozorností a schopností soustředit se, ale i poznávací funkce související s grafomotorikou, pamětí, sluchovým a zrakovým vnímáním, vnímáním prostoru, času. Autorka do této skupiny řadí i úroveň matematických představ. Teoretickou část považují za zdařilou, text je logicky strukturován, práce s literaturou odpovídá normám pro vědeckou práci.

Další část práce je věnována výzkumu, který autorka prováděla s předškolními dětmi ve své třídě. Jeho cílem bylo zjistit u nich stupeň školní zralosti v oblasti základních matematických představ. Bohužel je tento cíl explicitně formulován až v závěru práce. Metodologická část je poplatná malým zkušenostem autorky s prováděním pedagogického výzkumu, což je na bakalářském stupni studia akceptovatelné. Vedle již zmíněného cíle výzkumu chybí formulace výzkumných otázek, jež jsou zřejmě spíše z uvedených dílčích cílů výzkumu (autorka mluví o experimentu, ale pedagogický experiment není prováděn).

Autorka sama navrhla a s dětmi realizovala 11 aktivit, kterými zjišťovala jejich orientaci v rovině a v prostoru, vnímání časové posloupnosti jevů, porovnávání množství, dovednost třídít a uspořádat objekty podle daných kritérií, určovat a porovnávat množství prvků daných množin, pojmenovávat geometrické tvary a tělesa. V textu uvádí popis jednotlivých úkolů, pomůcky, které měly děti a učitelka k dispozici, způsob zadání aktivit i kritéria hodnocení jednotlivých úkolů. Jsou rovněž uvedeny základní informace o mateřské škole, ve které probíhal výzkum, i charakteristiky dětí, které tvořily výzkumný soubor.

Oceňuji způsob, kterým autorka evidovala průběh práce s jednotlivými dětmi a prováděla bodové hodnocení jejich činnosti. Formou tabulek, které obsahují popis aktivity, kritéria hodnocení, maximální počet bodů a přidělené body i se slovním komentářem upřesňujícím výkon dítěte, získává čtenář přehledné informace o průběhu a výsledcích všech aktivit u jednotlivých dětí. Následuje zhodnocení výsledků pro celý výzkumný soubor podle kritérií, která si autorka sama stanovila, aby mohla zjistit míru úspěšnosti při plnění úkolů. Na tomto základě potom konstatuje školní zralost v oblasti matematických poznatků u 6 dětí z desetičlenného výzkumného vzorku. Největší nedostatky shledává v oblasti početních dovedností a v oblasti matematické terminologie. Vzhledem k věku dětí však považují příslušné aktivity či jejich hodnocení za nepřiměřené, proto je možné o uvedených závěrech polemizovat.

V práci se nevyskytují závažnější odborné ani metodické chyby. K následujícím připomínkám a otázkám by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě své práce:

- s. 15 – Co znamená, že: „... dítě by mělo umět ... číst zleva doprava ...“?
- s. 17 – Jak autorka pracuje s ostrým lineárním uspořádáním? Co když jsou v souboru předměty stejné velikosti?
Co je to typ na, na, na?
- s. 20 – Jaký je názor autorky na to, že: „... škola již nemá prostor pro rozvíjení kvantitativních představ o čísle.“ (citace Kaslová)
- s. 21 – Nevhodně stanovený cíl výzkumu, jde spíše o podněty k výzkumným otázkám.
- s. 22 – Postrádám souvislý text. Do kvalifikační práce nelze zařadit celou kapitolu jen formou výčtu v odrážkách.
Uvedení pomůcek před znalostí úkolů je pro čtenáře nevhodné.
- s. 26 – Skutečně požadujeme po předškolákovi, aby pojmenoval tělesa (kužel, kvádr, válec, ...), když tuto znalost nevyžadujeme zpravidla ani na konci první třídy? Při uvedeném zadání úkolu nemusí být chybné provedení úkolu způsobeno nedostatečnou orientací v prostoru, ale neznalostí názvu tělesa. Jak autorka postupovala v případě, že dítě nepracovalo se správnou matematickou terminologií?
- s. 27 – I tento úkol považuji za nepřiměřené kritérium pro zjišťování školní zralosti. Dny v týdnu jsou učivem prvouky zpravidla až ve druhém ročníku ZŠ.
Co znamená: „... porovnávat pomocí řad či obrazců.“? Jde o porovnávání tvořením dvojic?
- s. 31 – Na s. 30 autorka uvádí, že experiment prováděla s předškoláky z obou tříd, na s. 31 píše, že experiment byl proveden s dětmi z druhé třídy. Jaká byla skutečnost?
- 33 – Jak se liší zaměření kapitol 3.5.1 a 4.4?
- s. 38 – Anna zřejmě ztotožňuje rovinné útvary s tělesy. Jak tomu může učitel předcházet?
- s. 40 – U Antona je zajímavé užití slov, která nejsou běžně ve slovníku předškoláků (kosočtverec, ...). Do jaké míry je výsledek v matematice ovlivněn tím, že rodinné prostředí je jazykově odlišné?
- s. 48 – Proč považuje autorka bezchybné počítání do 16 (nebo dokonce do 39 – s. 52) za špatný výsledek?
- s. 61 – Znovu se opakuje závěr: „... děti nezvládají odříkávat číselnou řadu“. Co si autorka představovala jako dobrý výsledek?
- s. 63 – Kdo poskytne rodičům dětí relevantní informace o školní zralosti dítěte? Jaká je role učitelky MŠ?
- s. 66 – Seznam by měl obsahovat informace o obsahu obrázků a tabulek, např. Obr. č. 1 – Pomůcky pro úkol č. 1.

V příloze postrádám ukázkou pracovních listů, pomocí kterých by čtenář posoudil především úkol č. 8.

Práce je psána čtivou formou, text je přehledný a srozumitelný. Grafické podobě věnovala autorka značkou pozornost, vhodně jsou zařazeny obrázky a tabulky.

Kvalitu práce bohužel snižuje velké množství překlepů (5 – mateřské, 6 – třídní místo třídění, 12 – nejvyšší čas, kdy je (třeba?) začít, 15 – rozlišování barev, s. 18 – nedokončená druhá věta, s. 19 – případně smíšenou formou, atd.), velmi časté chyby v interpunkci a řada jazykových chyb (např. na s. 10, 26, 28, 40, 48, 50, 52, 61).

Přes výše uvedené nedostatky předložená práce svým rozsahem (66 stran) i obsahem splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Lze konstatovat, že diplomantka umí pracovat s odbornou literaturou a uplatňovat tvořivě teoretické poznatky v praxi. Doporučuji předloženou práci uznat jako bakalářskou a navrhuji klasifikaci **velmi dobře**.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
oponent

V Plzni dne 24. dubna 2016